

УДК: 327(497.11):327(470+571)''199''   НАЦИОНАЛНИ ИНТЕРЕС

Примљено:
20. 04. 2009.

NATIONAL INTEREST

Прихваћено:
15. 06. 2009.

Година V, vol. 5

Број 1-2/2009.

Прегледни рад

стр. 319-322

Бранко Крга*

СРПСКО – РУСКИ ОДНОСИ: КРИЗНЕ 90-ТЕ ГОДИНЕ 20. ВЕКА

Познато је да се односи између појединих земаља манифестују на различите начине у одређеним историјским и политичким околностима.

Криза у појединим земљама, у њиховим међусобним односима или на регионалном, односно глобалном плану, свакако је посебан амбијент, где се на најбољи начин показује да ли су ти односи постављени на праве основе.

Деведесетих година прошлог века обе земље: и Југославија, односно Србија и Русија, нашле су се у кризи која је имала неке сличности, али и разлике.

Сличности су се огледале у следећем: дошло је до распада претходних држава – СФРЈ и СССР-а; наступиле су промене политичког система; дошло је до заоштравања односа са неким западним и суседним земљама; избили су оружани сукоби у окружењу; остало је нерешено национално питање основних националних заједница – Срба и Руса, чији су значајни делови остали у другим државама или су добили статус избеглица; од стране дела међународних фактора и Срби и Руси су окривљивани за већину проблема који су се испољавали у њиховим државама и окружењу итд.

Разлике су произилазиле, пре свега, из битне диспропорције у величини, ресурсима, политичкој, економској и војној моћи двеју држава.

* Генерал у пензији

Као што је познато, у историји српско–руских односа било је различитих периода: од савезничких и изванредно добрих, до затегнутих.

Историја нас недвосмислено учи да је у наглашеном интересу и Србије и Русије да ти односи буду на веома високом нивоу.

За разлику од односа између многих других земаља, где се обично интерес узима као главни критеријум нивоа у области сарадње, када су у питању Србија и Русија, ту је присутан још један веома важан фактор, а то је - наглашено позитивно расположење већинског народа Срба и Руса једних према другима, што представља својеврсну духовну основу.

Нажалост, било је периода када ти односи нису били на могућем нивоу.

Разлога за то има више, а сада бих навео само два: (1) интереси других међународних фактора, земаља и народа да наши односи не буду на могућем нивоу; (2) расположење неких фактора у нашим земљама.

Поред интереса великих сила, код нас су карактеристична реаговања и неких фактора из земаља бивших чланица заједничке државе.

У време затегнутих односа са СССР-ом, ти фактори су одговорност за то пребацивали на Београд, односно Србију и Србе. Нажалост, и сада има таквих инсинуација, које не доприносе стабилном развоју односа.

Поред ових спољних фактора, није тајна да и у Србији и у Русији има појединаца и политичких фактора који нису заинтересовани за висок ниво наших односа.

Појединци и политички фактори у Србији износе тврдње да нам Русија није помагала колико је могла у неким критичним ситуацијама, да је Србија део Европе и да треба да се окрене према Западу.

С друге стране, код појединаца, па и неких политичких фактора у Русији, такође постоји мишљење да Србији не треба посвећивати значајнију пажњу, да због ње не треба кварити односе са Западом, те да се Срби окрећу Русији само када им је тешко.

Очигледно је да ова застрањивања нису добра. Код Срба је то изражено у још једном облику: или се Русија назива “мајком” и очекује се свестрана помоћ, чак и она која реално

није могућа, или се тврди да Русија неће или не може да помогне Србији. При томе се обично испушта из вида да су и у Србији и у Русији наступиле битне промене.

На основу непосредног искуства у сарадњи између СФРЈ, СРЈ, ДЗСЦГ, односно Републике Србије и СССР-а, односно Русије, могло би се нагласити следеће:

- 1) Недвосмислено постоји већинско расположење наших народа да се константно одржава сарадња на високом нивоу, што би требало да представља важну основу за активност државних органа двеју земаља.
- 2) Очигледно је да постоје обострани политички, економски, безбедносни, културни и други интереси, да се та сарадња стално развија. У области одбране постоји дугогодишња традиција коју би требало искористити. Али, ни у Србији ни у Русији, војници нису тај фактор који диктира сарадњу, и добро је што је тако.
- 3) За обе земље је важно, а нарочито за Србију, да од оне друге не очекује нешто што није реално, односно да интерес за сарадњом не заснива на томе да друга страна затегне своје односе са појединим међународним факторима (САД, НАТО, ЕУ и др).

У том смислу, било би добро да се посебно анализира кризна 1999. година, односно период агресије НАТО против СРЈ.

У Србији се повремено излази са оценама да нам тада Русија није довољно помогла. Наравно, када се земља нађе у ситуацији у каквој је тада била СРЈ - помоћи никада доста.

С друге стране, руски представници су нас уверавали да су учинили оно што су могли.

Ти догађаји били су важан тест односа двеју земаља. Из тог периода могуће је извући различите поуке, а једна од њих је недвосмислена: *да би односи у кризним ситуацијама били на потребном нивоу, неопходно је да се они стабилно развијају у дужем периоду и у нормалним околностима, те да стално јачају поверење, садржаји и облици сарадње.*

Усаглашени гасни аранжман између Србије и Русије добра је прилика да се на новим основама успоставе коректни односи између двеју пријатељских земаља и да то буде поучан пример и најбољи доказ да је могуће остварити обострану корист у развоју српско–руских односа.

